

Αντί Επιλόγου

Παιδεία: Μια λέξη με ιδιαίτερο ειδικό βάρος

Ή διαβάζοντας το ποίημα του Ιωάννη Πολέμη
« Τι είναι η πατρίδα μας; » αλλιώς !

Τι είναι η παιδεία μας;

Μην είναι η Δημοκρατία;

Η δημοκρατία βοήθησε περισσότερους ανθρώπους να μορφωθούν σε σχέση με μόλις έναν αιώνα πριν, όπου η εκπαίδευση ήταν προνόμιο για τους βασιλιάδες και τους πλούσιους. Εκτός αυτού η δημοκρατία βοήθησε στην προώθηση μιας παγκόσμιας ουμανιστικής κοσμοθεώρησης.

Μην είναι η Εκπαίδευση;

Η εκπαίδευση είναι οργανωμένος πολιτειακός θεσμός διδακτικού σκοπού και αφορά κυρίως την επαγγελματική εξειδίκευση και εργασιακή εξασφάλιση (από την δευτεροβάθμια εκπαίδευση και τις τεχνικές σχολές έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την δια-βίου μάθηση (είτε ως συνεχόμενη εσωτερική κατάρτιση του προσωπικού μιας επιχείρησης είτε ως εκπαίδευση ενηλίκων).

Από την άλλη πλευρά η παιδεία περιλαμβάνει τις δια-βίου επιδράσεις χωρίς συστηματική διδασκαλία που δέχεται ο άνθρωπος από το περιβάλλον του (όπως οικογένεια, σχολείο, φίλοι, δραστηριότητες, μέσα μαζικής ενημέρωσης).

Αφορά την ηθική και πνευματική υπόσταση του ανθρώπου, η καλλιέργεια των ηθικών και συναισθηματικών του αναγκών.

Το πρόβλημα δημιουργείτε όταν η εκπαίδευση απομακρύνεται από την παιδεία τείνοντας να γίνει

καθαρά βαθμοθηρική και εστιασμένη σε εξετάσεις απομνημόνευσης, ενώ η καλλιέργεια του όλου, του σεβασμού για το κοινωνικό σύνολο και η εμπάθυνση στους ηθικούς, κοινωνικούς και πνευματικούς κανόνες τείνει να αμελείται.

Μην είναι η Ψηφιοποίηση;

Η ψηφιοποίηση στην εκπαίδευση βοήθησε το επίπεδο πρόσβασης για πολλά άτομα ακόμα και σε απομακρυσμένες περιοχές, παρόλο που τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και οι ψευδείς ειδήσεις (fake news) που τα κατακλύζουν έκαναν περισσότερους ανθρώπους επιρρεπείς στην λογική των αλγορίθμων της μηχανής αναζήτησης Google, με αποτέλεσμα να πιστεύουν αυτά που τους λένε τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χωρίς κριτική σκέψη.

Μην είναι η Ηγεσία;

Ο Stephen Covey πρεσβεύει ότι στόχος της ηγεσίας (leadership) δεν είναι μόνο η «αποτελεσματικότητα να κάνουμε όλα τα πράγματα σωστά» - κάτι που θα ήταν απλώς διοίκηση (management), αλλά το να «κάνουμε τα σωστά πράγματα».

Η ηγεσία είναι σημαντική στο εργασιακό περιβάλλον αφού συνδέεται άμεσα με την ικανότητα ενός ατόμου - του ηγέτη - να ενθαρρύνει, εμπνεύσει και καθοδηγήσει τα μέλη της ομάδας του στην αποτελεσματική εκπλήρωση των στόχων της. Αυτή η σχέση μεταξύ ηγέτη και μελών της ομάδας δεν πρέπει να βασίζεται στον φόβο ή στην ιεραρχία, αλλά να αποτελέσει το πρότυπο έμπνευσης που η ομάδα θα ακολουθήσει. Ο Richard Branson είπε: «Εκπαιδεύστε τους ανθρώπους αρκετά καλά, ώστε

να μπορούν να φύγουν, αλλά να τους φέρεστε τόσο καλά, ώστε να μη θέλουν να φύγουν».

Μην είναι η Αριστεία;

Για τον αρχαίο Έλληνα, άριστος ήταν ο ολοκληρωμένος άνθρωπος. Ο ρόλος της παιδείας είναι ιδιαίτερα σημαντικός σε μια εποχή που η χώρα παλεύει με πολυεπίπεδες κρίσεις (οικονομική, ενεργειακή, κοινωνική και περιβαλλοντική). Η αριστεία στην εκπαίδευση είναι ο παράγοντας που μπορεί να βοηθήσει στην οικοδόμηση μιας νέας κουλτούρας, όσον αφορά την προσωπική και την κοινωνική πρόοδο.

Η ευγενής άμιλλα για την αριστεία είναι ο μηχανισμός βελτίωσης και προόδου για την απόκτηση της παιδείας. Η αριστεία γίνεται έτσι η μαγιά για ν' αναπλάσουμε σε καλύτερες βάσεις τον πολιτισμό μας.

Μην είναι η Αποκλίνουσα Σκέψη;

Τις περισσότερες φορές όταν αντιμετωπίζουμε ένα πρόβλημα ψάχνουμε μια λύση που μας παγιδεύει στην αρχική του διατύπωση. Οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν την τάση να προσπαθούν να βρουν την καλύτερη λύση ανάμεσα από πολλές πιθανές λύσεις (συγκλίνουσα σκέψη), ενώ κάποιιοι πιο δημιουργικοί άνθρωποι έχουν την τάση να επινοούν όσο το δυνατόν περισσότερες λύσεις (αποκλίνουσα σκέψη).

Ο Ken Robinson υποστηρίζει ότι η αποκλίνουσα σκέψη είναι ένα στοιχείο το οποίο προϋπάρχει σε κάθε άνθρωπο, από την παιδική του ηλικία κι όσο μεγαλώνει αυτή φθίνει, κυρίως λόγω του εκπαιδευτικού συστήματος. Το σχολείο πρέπει να αποφύγει να κάνει την φράση «Εκπαίδευση είναι ο τρόπος να δημιουργείς έναν ηλίθιο ενήλικα από ένα πανέξυπνο παιδί» πραγματικότητα παγιδεύοντας τον τρόπο σκέψης των εκπαιδευόμενων αλλά να αναπτύξει την κριτική σκέψη.

Μην είναι η Ελευθερία;

Ο Τζίντου Κρισναμούρτι υποστήριζε ότι το κράτος δεν θέλει οι πολίτες του να είναι ελεύθεροι, να σκέφτονται από μόνοι τους, και τους διαμορφώνει όπως θέλει μέσω της προπαγάνδας ή/και με διαστρεβλωμένες ερμηνείες της Ιστορίας. Η τροφή όπως και η εκπαίδευση, όταν βρίσκονται στα χέρια μιας ολιγαρχίας, γίνονται συνήθως μέσα για την υποταγή του ανθρώπου. Όταν σκεφτόμασταν ανεξάρτητα από το κατεστημένο, θα μπορούσαμε να γίνουμε επικίνδυνοι γι' αυτό. Αυτός είναι ο λόγος που η παιδεία γίνεται όλο και περισσότερο μέσο διδασκαλίας του τι να σκέφτεσαι και όχι του πώς να σκέφτεσαι.

Η αληθινή επανάσταση δεν είναι βίαιη. Έρχεται με την καλλιέργεια της ψυχολογικής ακεραιότητας και της νοημοσύνης μέσα στον κάθε άνθρωπο, που με τον τρόπο ζωής του θα συμβάλει στη σταδιακή δημιουργία ριζικών αλλαγών στην κοινωνία.

Όλα παιδεία μας είναι! Κι αυτά κι εκείνα, και κάτι που 'χουμε μες την καρδιά και λάμπει αθώρητο σαν ήλιου αχτίνα και κράζει μέσα μας: Όλα έχουν να κάνει με την ανθρωπότητα.

Από την προσωπική αυτοπραγμάτωση (σύμφωνα με τη ιεράρχηση των αναγκών με την πυραμίδα του Maslow) έως τη ολιστική βελτίωση της κοινωνίας (καθιστώντας τον κόσμο ένα καλύτερο μέρος για όλη την ανθρωπότητα) σύμφωνα με την τροποποιημένη προσωπική μου εκδοχή.

Χρήστος Μπεζιρτζόγλου
Αρχισυντάκτης

